

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Utgitt av:
Det kongelige utenriksdepartementet
7. juniplassen 1/Victoria Terrasse
Postboks 8114 Dep., 0032 Oslo
Telefon: 22 24 36 00
Telefax: 22 24 95 80

Internett:
<http://odin.dep.no/ud/engelsk/publ/rapporter/032091-990133>
E-post: eval@mfa.no

ISBN 82-7177-671-1
E-714B.

Utenriksdepartementets evalueringsevirsomhet

Årsrapport 2001

Innhold

	Utenriksdepartementets evalueringsvirksomhet	4
	Årsberetning 2001	6
	Bistand via frivillige organisasjoner	8
Evalueringsrapporter 2001:	1/2001 Evaluering av Det norske menneskerettighetsfond Evaluation of the Norwegian Human Rights Fund	10
	2/2001 Økonomiske virkninger for de minst utviklede land ved avskaffelse av importtoll for deres produkter Economic Impacts on the Least Developed Countries of the Elimination of Import Tariffs on their Products	11
	3/2001 Evaluering av støtten til de norske frivillige organisasjonenes virksomhet i Nicaragua 1994-1999 Evaluation of the Public Support to the Norwegian NGOs Working in Nicaragua 1994-1999	12
	4/2001 Det internasjonale valutafondets og Verdensbankens samarbeid om fattigdomsreduksjon The International Monetary Fund and the World Bank Cooperation on Poverty Reduction	13
	5/2001 Evaluering av utviklingssamarbeidet mellom Bangladesh og Norge, 1995-2000 Evaluation of Development Co-operation between Bangladesh and Norway, 1995-2000	14
	6/2001 Kan demokratisering forhindre konflikter? Can Democratisation Prevent Conflicts?	15
	7/2001 Evaluering av postpessimistnettverket på Balkan An evaluation of the PostPessimist Network and Other Youth Initiatives	16
	Rådgivende utvalg for resultater i utviklingspolitikken	17

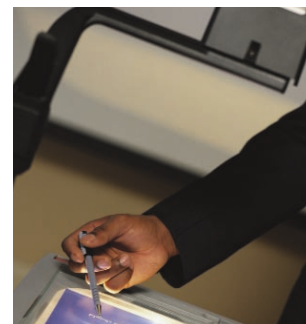
Utenriksdepartementets evalueringsvirksomhet

For å sikre kontroll med bruken av departementets midler og medvirke til forbedring av pågående aktiviteter og utvikling av fremtidige tiltak, foretas det med jevne mellomrom evalueringer av departementets virksomhet. Det er utarbeidet en egen instruks for virksomheten. Der vises det til økonomireglementet for staten som pålegger departementene med jevne mellomrom å gjennomføre evalueringer for å se om målene for en virksomhet eller tilskudds- og garantiordning oppnåes og for å vurdere samfunnsmessige virkninger. Evalueringene gjelder for hele utenriktjenesten og de omfatter således ansvarsområdet til både Utenriksministeren og Statsråden for utviklingssaker. De omfatter også virksomheten til Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD), samt frivillige organisasjoner og andre som mottar tilskudd fra departementet og NORAD.

Årlige program for evalueringsvirksomheten godkjennes av departementets politiske ledelse. Programmet utarbeides etter forslag fra departementets avdelinger, Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD) og utenriksstasjonene, og programmet omfatter politisk prioriterte områder og departementets og NORADs ulike virkemidler, arbeidsformer og tilskuddsordninger.

Evalueringsseksjonen i Utenriksdepartementet er ansvarlig for forberedelse og oppfølging av evalueringene. Selve evalueringsarbeidet utføres som oppdrag av fagpersoner som ikke er tilknyttet departementet eller på annen måte har vært involvert i virksomheten som evalueres. Evalueringsopdragene utlyses for interesserte forskere og konsulenter i Norge og utlandet etter regelverket for offentlige anskaffelser.

Alle departementets evalueringsrapporter offentliggjøres og utgis i en egen rapportserie fra Utenriksdepartementet som distribueres gratis. Rapportene er også tilgjengelig elektronisk på internett-siden <http://odin.dep.no/ud/engelsk/publ/rapporter/032091-990133>. Rapportene publiseres på engelsk med unntak av rapporter som spesielt omhandler virksomhet i Norge og som publiseres på norsk.

Arbeidet med evalueringene foregår i kontakt med berørte personer og organisasjoner i Norge og utlandet. Det legges vekt på at arbeidet organiseres i form av seminarer og møter for å utveksle kunnskap og synspunkter, slik at innhenting og bearbeiding av informasjon til bruk i evalueringsrapporten samtidig kan medvirke og stimulere til læring blant de berørte. Alle evalueringsrapportene skal også inneholde anbefalinger om oppfølging i form av forbedringer og andre endringer av tiltakene som er evaluert.

Departementets politiske ledelse treffer beslutning om oppfølging av den enkelte evalueringen på grunnlag av forslag utarbeidet av evalueringsseksjonen, og etter at det er innhentet kommentarer og synspunkter fra berørte parter i forhold til rapporten og dens anbefalinger. For nærmere å diskutere forslagene til oppfølging holdes også et eget møte med politisk ledelse og berørte avdelinger og NORAD. Iverksetting av beslutningene er deretter tillagt ansvarlig avdeling i departementet og NORAD, som i løpet seks måneder skal rapportere tilbake til departementets ledelse om status for iverksetting av beslutningene. Siktemålet er at evalueringene skal medvirke til en bedre og mer effektiv utenriktjeneste.

Utenriksdepartementets evalueringsvirksomhet foregår i en internasjonal sammenheng, og departementet samarbeider med andre land ved felles evaluering av internasjonale tiltak og multilaterale organisasjoner. Departementet tar videre initiativ til og deltar i internasjonale møter og konferanser. For å medvirke til oppbygging av evalueringskompetanse i utviklingsland organiseres også evalueringene med deltakelse av fagpersoner fra de aktuelle landene.

Årsberetning 2001

Departementet publiserte syv rapporter i 2001. Rapport nr. 1 er en evaluering av Det norske menneskerettighetsfond foretatt av Senter for menneskerettigheter i Danmark. Rapport nr. 2 er en studie av økonomiske konsekvenser for de minst utviklede landene ved avskaffelse av importtoll på deres produkter i industriland, og studien var et samarbeid mellom Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning (SNF) og Chr. Michelsens Institutt (CMI) i Bergen. Rapport nr. 3 er en evaluering av norske frivillige organisasjoners arbeid i Nicaragua i perioden 1994 til 1999, og evalueringen var et samarbeid mellom International NGO Training and Research Center (INTRAC) i England og konsultantselskapet COWI i Danmark. Rapport nr. 4 er en studie av samarbeidet mellom Verdensbanken og det internasjonale pengefondet om fattigdomsbekjempelse i utviklingsland, foretatt av Econ senter for økonomisk analyse i Oslo. Rapport nr. 5 er en evaluering av utviklingssamarbeidet mellom Bangladesh og Norge i perioden 1995 til 2000. Rapporten ble utarbeidet under ledelse av Centre for Development Studies ved Universitetet i Bath i England. Rapport nr. 6 er rapport fra en internasjonal konferanse med spørsmålet om demokratisering kan forhindre konflikter. Utenriksdepartementet var vert for konferansen som ble organisert av Chr. Michelsens Institutt. Rapport nr. 7 er en evaluering av forsoningstiltak blant ungdom på Vest-Balkan, også foretatt av CMI i Bergen.

Departementet deltok sammen med NORAD i møtene til arbeidsgruppen for evaluering i OECDs utviklingskomite, og gruppen møttes to ganger i 2001. Oppgaven for arbeidsgruppen er faglig utvikling og samarbeid mellom medlemslandene. For tiden foretas gjennomgang av internasjonal støtte til utviklingslandene når det gjelder desentralisering av offentlig virksomhet, og av aktiviteter med sikte på likestilling og kjønnsbestemte tiltak. Det er videre til vurdering hvordan eksaminasjonene som foretas av OECD-landenes utviklingspolitikk kan styrkes, bl.a. ved tilrettelegging av mer systematisk informasjon om resultatene av virksomheten og samarbeidet med utviklingslandene.

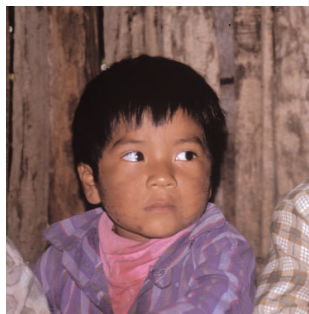
Det politisk initierte «Utstein-samarbeidet» på utviklingsområdet mellom Nederland, Storbritannia, Tyskland og Norge, oppkalt etter stedet hvor samarbeidet startet, følges opp på evalueringsområdet. Landene er aktive i felles evalueringer, og det pågår felles evalueringer sammen med aktuelle utviklingsland, andre OECD-land og internasjonale organisasjoner, blant annet om internasjonal støtte til grunnutdanning, arbeidet til FNs spesielle organ for bekjempelse av HIV/AIDS (UNAIDS), og i forhold til et bredt samarbeid som på initiativ av Verdensbanken forsøksvis er startet i utvalgte utviklingsland mellom aktører som er aktive i disse landene (Comprehensive Development Framework).

Departementet støttet i 2001 oppbygging av evalueringskompetanse på utviklingsområdet gjennom «Bistandstorget» i Norge som tilbyr kurs og opplæring i evalueringsvirksomhet for de frivillige organisasjonene. Departementet støttet også det internasjonale nettverket for evaluering av humanitær bistand, «ALNAP» (Active Learning Network on Accountability and Performance in Humanitarian Assistance), hvor både frivillige organisasjoner og nasjonale myndigheter deltar.

Departementet støttet, i henhold til en flerårig samarbeidsavtale med Verdensbanken, bankens evalueringsvirksomhet i 2001 på prioriterte områder såsom miljøområdet, gjennomgang av vann- og sanitetsvirksomheten, privatisering på energiområdet, og til en studie av virkninger av bankens antikorrupsjonsvirksomhet. Hensikten er at samarbeidsavtalen også skal medvirke til å støtte oppbygging av evalueringskompetanse, og i 2001 ble det gitt støtte til et opplæringsprogram ved Carlton universitetet i Canada i regi av Verdensbankens evalueringsavdeling. Programmet er for evaluatorene og evalueringsansvarlige fra utviklingsland og organisasjoner utenfor banken. Det ble også gitt støtte til et prosjekt i Uganda som samarbeider med myndighetene for mer mål- og resultatrettet offentlig virksomhet. De norske forskerne og konsulentene Arild Hauge ved Hartmark Iras, Alf Morten Jerve ved CMI, Econ Senter for økonomisk analyse, Interconsult og Per Øyvind Bastø ved ErgoDialog AS har deltatt i Verdensbankens evalueringsaktiviteter i 2001.

Ved årskiftet var det 5½ stillinger knyttet til departementets evalueringsvirksomhet, hvorav 1½ stilling var ledige og under tilsetning. Utover lønnskostnadene var kostnadene ved departementets evalueringsvirksomhet ialt omlag 11.700.000 NOK.

Bistand via frivillige organisasjoner:

Det foreligger en god del materiale når det gjelder erfaringene med de norske frivillige organisasjonenes utviklingssamarbeid og blant de siste rapportene nevnes:

- Evalueringsstudien «En kartlegging av erfaringer med norsk bistand gjennom frivillige organisasjoner 1987–1999» gir en sammenfatning og analyse av det som framkommer om norsk bistand gjennom frivillige organisasjoner i evalueringsrapporter som er offentliggjort i tidsrommet 1987–1999.
- Evaluering av norske frivillige organisasjoners bidrag i institusjonssamarbeid, «Institutional Development promoted by Norwegian Non-Governmental Organisations»
- En omfattende evaluering har også nylig blitt gjennomført av den offentlige støtten til norske frivillige organisasjoner i Nicaragua for perioden 1994–99: «Evaluation of the Public Support to the Norwegian NGOs Working in Nicaragua 1994–1999».

Noen hovedkonklusjoner vedrørende effektene av bistanden via de norske frivillige organisasjonene er at:

- De bidrar positivt til umiddelbar fattigdomsreduksjon, men har i liten utstrekning ført til varige forbedringer i målgruppenes levestandard.
- De har i stor grad arbeidet i partnerskap med nasjonale organisasjoner og bidratt til at disse har fått styrket kompetanse.
- Organisasjonenes planlegging og gjennomføring av enkeltprosjekter er effektiv.
- Norske frivillige organisasjoner gir et viktig bidrag til å styrke det sivile samfunn i mottakerlandene, særlig de tilfeller der organisasjonene har en fysisk tilstedeværelse og over lengre tid har gitt effektiv støtte til lokale organisasjoner som fremmer det sivile samfunns innflytelse.

Det er imidlertid også flere svakheter ved bistanden som blir gitt via de norske frivillige organisasjonene:

- Innsatsen gjennom konkrete prosjekter settes ikke inn i en nasjonal samfunnsmessig sammenheng.
- Målgruppene for bistanden (i motsetning til den lokale partner-organisasjon) trekkes ikke tilstrekkelig inn i arbeidet.
- De norske organisasjonene har utilstrekkelig faglig/teknisk bakgrunn for sitt arbeid.
- Det mangler et langsiktig perspektiv i arbeidet og de frivillige organisasjonenes dokumentasjon og evaluering av de langsiktige virkningene av innsatsen er svak.
- Koordineringen mellom ulike frivillige organisasjoner og mellom de frivillige organisasjonene og norsk statlig bilateral bistand er svak.

Det foreligger allerede internasjonale studier om de frivillige organisasjoner som er svært sammenfallende i sine konklusjoner (Oakley 1999, Ridell and Kruse, 1997), og som understøtter evalueringene av norsk bistand.

Kunnskapsbehov

Norske frivillige organisasjoner kanalisere en stor andel av den totale norske bistanden, det er viktig fortsatt å vurdere og dokumentere resultatene av deres arbeid. Fremover vil det bli lagt vekt på å få frem mer om de langsiktige virkningene av organisasjonenes arbeid sett i sammenheng med utviklingen i de aktuelle landene.

Det bør være studier for å dokumentere virkninger over tid slik at endringene på grunn av organisasjonenes arbeid kan påvises samt innsamling av tidsseriedata for å kunne måle endring. Ulike tilnærminger og metoder vil bli utprøvet. I tillegg vil det foretas analyser av hvilke faktorer som bidrar til fremme vellykkede prosjekter, og av de norske organisasjonenes rolle i utviklingslandene.

Referanser:

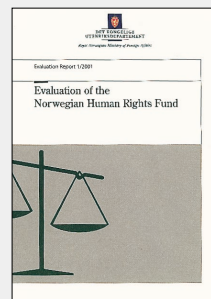
Oakley, Peter (1999), «The Danish NGO Impact Study. A Review of Danish NGO Activities in Developing Countries», INTRAC, UK.

Ridell, R., S.E. Kruse (1997). «Searching for Impacts and Methods. NGO Evaluation Synthesis Study», OECD/DAC, Ministry of Foreign Affairs, Finland.

Utenriksdepartementets evalueringsrapport 4/1998: «Institutional Development promoted by Norwegian Non-Governmental Organisations»

Utenriksdepartementets evalueringsrapport 4/2000: En kartlegging av erfaringer med norsk bistand gjennom frivillige organisasjoner 1987–1999

Utenriksdepartementets evalueringsrapport 3/2001: «Evaluation of the Public Support to the Norwegian NGOs Working in Nicaragua 1994–1999

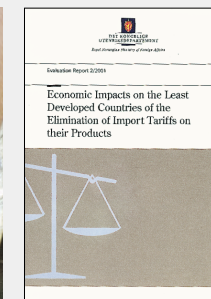

Det Danske Center for Menneskerettigheter, København.

Evaluering av Det norske menneskerettighetsfond

Evaluation of the Norwegian Human Rights Fund

Evaluering av:	Det norske menneskerettighetsfond, Oslo, og dets virksomhet i tiden 1996-1999. Fondet yter støtte til menneskerettighetsorganisasjoner i land hvor arbeid for menneskerettigheter er særlig vanskelig. Ca 70 % av fondets virksomhet er finansiert av Utenriksdepartementet, resten av norske medlemsorganisasjoner. Årlig budsjett har vært fra tre til seks millioner kroner i evalueringsperioden.
Formål:	Hovedformålet var å skaffe informasjon om fondets forvaltning av midler til lokale menneskerettighetsprosjekter i lavinntektsland; Om de var brukt i samsvar med prosjektbeskrivelsene og om de hadde hatt den forventede virkning på MR-situasjonen. Et tilleggsformål var å vurdere fondets virkning på medlemsorganisasjonene.
Sammendrag av evalueringen:	Evalueringsgruppen fant at fondet hadde tilfredsstillende forvaltningsrutiner. Det var imidlertid svært lite læring og kompetanseutvikling i fondssekretariatet og i medlemsorganisasjonene. Årsaken var stor arbeidsbelastning. Kapasiteten ble brukt til å behandle et voksende antall søknader. Administrasjonskostnadene lå på ca. ti prosent, noe evalueringsgruppen fant rimelig. Fondets virksomhet ble undersøkt grundigere i India, Liberia og Nigeria. Her var støttede prosjekter relevante i MR-situasjonen og i samsvar med fondets målsetninger. Prosjektene hadde bidratt til en vesentlig forbedring for gruppene som fikk hjelp i Nigeria og India. I Liberia hadde prosjektene større virkning på den nasjonale bevissthet om MR-spørsmål enn for målgruppene direkte. Det var en generell svakhet at de støttede organisasjoner manglet systemer for overvåking av egen virksomhet.
Rapportens anbefalinger:	Menneskerettighetsfondet bør konsentrere arbeidet om å få land i lengre perioder, f.eks. 8-10 land i 5 års-perioder. Fondet og medlemsorganisasjonene bør knyttes tettere sammen og ha flere felles prosjekter. Bemanningen i sekretariatet bør styrkes for å kunne bearbeide og spre kunnskapen om de aktivitetene som støttes. Standardisering av den økonomiske rapportering fra mottakerlandene bør innføres.
Oppfølging	Utenriksdepartementet ønsker at inntil en tredel av departementets midler til fondet skal kunne anvendes til kompetansebygging i MR-organisasjoner som mottar støtte i mer enn ett år. Det skal tilrettelegges for mer systematisk oppfølging av bruken av fondsmidlene og en vil stille seg imøtekommende til observatørstatus for NORAD i fondets styre.

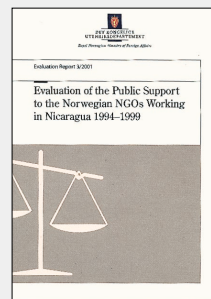

Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning (SNF) og Chr. Michelsens Institutt (CMI), Bergen.

Økonomiske virkninger for de minst utviklede land ved avskaffelse av importtoll for deres produkter

Economic Impacts on the Least Developed Countries of the Elimination of Import Tariffs on their Products

Evaluering av:	De økonomiske virkningene for de minst utviklede land (MUL) ved avskaffelse av importtoll i industrialiserte land.
Formål:	Målet var å vurdere de økonomiske virkningene ulike typer tollfri import til industrialiserte land og avanserte utviklingsland vil ha for MUL. Evalueringen la vekt på virkningene overfor MULs økonomi generelt, for sektorer av spesiell interesse og for inntektsfordeling.
Sammendrag av rapporten:	Rapporten fokuserer på importhindringene MUL står overfor i EU, USA, Japan og Canada. Disse landene tar imot vel 60 prosent av MULs eksport. Fordelene av tollfri og kvotefri adgang for MUL er trolig beskjedne. Årsakene til dette er at disse landene allerede har relativt liberal markedsadgang og begrenset kapasitet til å dra nytte av nye handelspreferanser. Enkelte MUL vil likevel kunne oppnå betydelige fordeler innenfor enkelte produktkategorier. Dette gjelder spesielt tekstiler, sukker og tobakk. Toll- og kvotefri adgang setter dem i stand til å heve eksportprisene. Det er vanskelig å si noe sikkert om sammenhengen mellom høyere priser og fremtidig leveringskapasitet. Det vil antakelig ta lang tid før eksportvolumet kan økes. Rapporten omtaler også situasjonen for MUL i det regionale markedet i det sørlige Afrika (SADC-området). Den understreker at den interregionale handelen er liten og har begrensede ekspansjonsmuligheter.
Rapportens anbefalinger:	Tollfri adgang er viktig for de minst utviklede landene. Dette gjelder alle produkter, men fordelene ved tollfri adgang gjelder spesielt for noen få produkter, som også er sensitive for importlandene. Opprettholdelse av importrestriksjoner for noen få produktkategorier som tekstiler, sukker og tobakk, kan derfor redusere fordelene ved MULs markedsadgang betydelig. MULs fordeler blir større dersom importlandene binder seg til tollfrihet; det bør være strenge regler for disse landenes adgang til å iverksette beskyttelsestiltak. Importlandene bør heller ikke kunne iverksette tiltak uten erstatning til de berørte MUL. Når et land med økende inntekter vokser ut av MUL-gruppen, bør handelspreferansene opprettholdes lenge nok til at nedskrivning av investeringer i fast utstyr er mulig, dvs en 10-20 års periode.
Oppfølging:	Rapporten ble benyttet i diskusjonen om avviklingen av de siste norske handelsrestriksjonene overfor MUL. Den var et nyttig bakgrunnsdokument for den norske delegasjon til FNs tredje konferanse om de minst utviklede land i Genève, mai 2001.

INTRAC (International NGO Training and Research Centre) og COWI Consulting Engineers and Planners AS.

Evalueringen av den offentlige støtten til norske frivillige organisasjoner som arbeider i Nicaragua

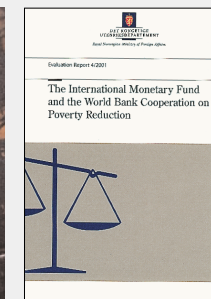
Evaluation of the Public Support to the Norwegian NGOs Working in Nicaragua 1994-1999

Formål med evalueringen: Formålet med evalueringen var å fokusere på den norske offentlige støtten fra NORAD til norske frivillige organisasjoner for perioden 1994-99. I denne perioden mottok 27 norske frivillige organisasjoner 225 millioner kroner. Dette utgjorde ca. 40 prosent av den totale norske bistanden til Nicaragua. 200 ulike prosjekter ble gjennomført i dette tidsrommet. Evalueringen konsentrerer seg om et utvalg på 15 prosjekt som dekker hovedområdene for innsats (jordbruk, helse, utdanning, MR-tiltak). Dette var prosjekt hos de norske frivillige organisasjonene som har fått mest støtte (Kirkens Nødhjelp, Norsk Folkehjelp, Redd Barna, Selskapet for Norges Vel, CARE/Norway, Latin-Amerikas helsefond og Norsk Lærrelag).

Sammendrag av evalueringen: Evalueringsrapporten gir en positiv vurdering av de resultatene som de norske frivillige organisasjonene har oppnådd på prosjektnivå. Innsatsen er gitt på relevante områder i forhold til fattigdomsorientering og andre overordnede norske bistandsmålsettinger. Evalueringsrapporten påpeker at det har vært mangel på koordinering og utveksling av erfaringer mellom de norske frivillige organisasjonene. Dette gjelder også der de arbeider på samme tematiske område. Det har dessuten vært en mangel på koordinering mellom det norske statlige bistandssamarbeidet og bistand via de frivillige organisasjonene, og det har manglet en overordnet strategi for de norske frivillige organisasjonenes innsats. Rapporten foreslår at «lobbying og å søke politisk innflytelse» vektlegges mer i samarbeidet med partnerorganisasjonene i Nicaragua. Evalueringsteamet har inntrykk av at et «øvre tak» er nådd når det gjelder omfanget på støtten til de norske frivillige organisasjonene.

Evaluerings anbefalinger: NORAD bør medvirke til at de norske frivillige organisasjonene styrker organisasjonsutvikling og kapasitetsoppbygging hos sine partnerorganisasjoner i Nicaragua. Organisasjonene må dessuten vurdere sine aktiviteter i en større samfunns- og utviklingsmessig sammenheng hvor en kan drøfte relevans og langsiktige virkninger. Organisasjonene bør videre intensivere arbeidet med rettighets-spørsmål og støtte sine partnerorganisasjoner i arbeidet for dette formålet. UD, NORAD og organisasjonene bør medvirke til å skape et system for bedre koordinering og informasjonsutveksling mellom alle involverte parter. Status for det bilaterale samarbeidet mellom Nicaragua og Norge bør avklares før en vurderer de norske frivillige organisasjoners innsats og rolle i Nicaragua.

Oppfølging: NORAD vil følge opp rapporten i samarbeid med de frivillige organisasjonene, og NORAD vil medvirke til at organisasjonene legger mer vekt på kapasitetsbygging og tilpasning av virksomheten i en videre samfunnsmessig sammenheng.

Per Schreiner og Olav Kjørven ved ECON senter for økonomisk analyse.

Det internasjonale valutafondets og Verdensbankens samarbeid om fattigdomsreduksjon

The International Monetary Fund and the World Bank Cooperation on Poverty Reduction

Evaluering av: Det internasjonale valutafondets og Verdensbankens samarbeid om fattigdomsreduksjon – og om de har fulgt opp intensjonene om fattigdomsbekjempelse i sine aktiviteter.

Formål: Fattigdomsbekjempelse er et viktig felles mål for Bretton Woods-institusjonene Verdensbanken og Det internasjonale valutafondet. Dette gjelder spesielt de minst utviklede landene. Organisasjonenes ledere og representanter for mange av medlemslandene støtter målsettingen, men det er blandede oppfatninger av mulighetene til måloppnåelse.

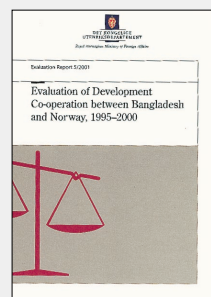
Sammendrag av rapporten: Rapporten gir banken og fondet i hovedsak god attest for et konstruktivt samarbeid for å gjennomføre målet om fattigdomsbekjempelse. Det finnes eksempler på motsetninger mellom organisasjonenes hovedkvarterer og på landnivå. Blant de ansatte fremholdes imidlertid at det har vokst frem en ny samarbeidsånd i begge organisasjonene. Rapporten understreker betydningen av at mottakerlandene selv skal utarbeide en strategi for fattigdomsarbeidet i form av et dokument, «Poverty Reduction Strategy Paper». Arbeidet med dokumentet vil medvirke til at myndighetene får eierskap til strategien for fattigdomsbekjempelse. Rapporten påpeker at dette kan undergraves dersom banken og fondet fortsetter med å fremme detaljerte betingelser for landenes strategier i forbindelse med gjeldsslette.

Evaluerings anbefalinger: Verdensbanken, Det internasjonale valutafondet og Verdens handelsorganisasjon bør være aktive i utforming av det internasjonale økonomiske systemet som kan gi bedre muligheter for utviklingslandene. Grunnlaget er bankens betydelige finansiering av utviklingsland.

Man bør man finne frem til bedre representasjon av utviklingslandene i de styrende organer sammen med eierne av de internasjonale finansinstitusjonene. Dette vil kunne styrke organisasjonenes legitimitet generelt, og spesielt blant utviklingslandene.

Det er behov for bedre avstemming av betingelsene ved gjeldsslette og kravene til godt styresett. Verdensbanken og pengefondet kan dominere forholdet til utviklingslandene på grunnlag av egen kapasitet. Derfor må andre aktører holde nær kontakt med særlig Verdensbanken. Slik sikres at egne aktiviteter utfyller bankens. Det bør stimuleres til økt pluralisme i den utviklingspolitiske debatten der også FN-organisasjoner kan engasjere seg.

Oppfølging: Norsk politikk overfor Verdensbanken videreføres og styrkes gjennom bedre informasjonsinnhenting fra norske ambassader i utviklingsland i forbindelse med aktuell styrebehandling. Videre vil det arbeides for at utviklingslandene får innflytelse overfor banken og at kunnskapene om det internasjonale finansieringssystemet blir bedre i utviklingslandene.

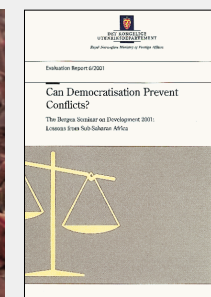

Centre for Development Studies,
University of Bath, England og
SPM Consultants, Sverige.

Evaluering av utviklingssamarbeidet mellom Bangladesh og Norge (1995–2000)

Evaluation of Development Co-operation between Bangladesh and Norway, 1995–2000

Evaluering av:	Utviklingssamarbeidet med Bangladesh i perioden 1995 til 2000.
Formål:	Formålet var å evaluere utviklingssamarbeidet mellom Norge og Bangladesh i perioden 1995-2000. Grunnlaget for dette utviklingssamarbeidet var et Memorandum of Understanding fra 1995. Hovedmålet for samarbeidet var fattigdomsreduksjon. Støtte til utdanningssektoren og den produktive sektoren ble vektlagt, foruten styrking av demokrati og menneskerettigheter. Prinsippene om motakeransvar og konsentrasjon og koordinering av bistandsaktivitetene lå til grunn.
Sammendrag av evalueringen:	Norsk bistand har medvirket til fattigdomsreduksjon innenfor de tre aktuelle hovedsektorene. Bistanden har i betydelig grad medvirket til utforming av mer fattigdomsorientert utviklingspolitikk, og den har også gitt muligheter til å styrke samarbeidende organisasjoners evne til fattigdomsreduksjon. Det er imidlertid vanskeligere å vurdere virkningene av den norske bistanden for særskilte mottakere og målgrupper.
Evaluerings anbefalinger:	Utviklingssamarbeidet med myndighetene i Bangladesh bør konsentreres ytterligere ved å redusere antall aktiviteter og ha færre offisielle samarbeidspartnere i Bangladesh. Det bør ikke startes samarbeid på nye områder med det første. Samarbeidskvaliteten må forbedres ved å styrke den faglige utviklingen for medarbeidere både i Bangladesh og Norge – gjennom økt opplæring av medarbeiderne. En bør i denne forbindelse vektlegge kunnskap om den brede sosiale, økonomiske og utviklingspolitiske konteksten for bistanden i Bangladesh. Det bør vurderes å styrke kontakten og dialogen med representanter fra det sivile samfunnet og klientgruppene for aktivitetene. På denne måten kan en bidra til faglig utvikling i forhold til problemstillinger på områder som fattigdomsbekjempelse, korrupsjon og menneskerettigheter. Det videre samarbeidet med Bangladesh bør bygge på en ny avtale med Norge, tilsvarende «Memorandum of Understanding» fra 1995. Slik sikres åpenhet og forutsigbarhet. Avtalen bør omhandle rammene for samarbeidet, og det bør i tillegg utformes mer konkrete mål for samarbeidet på de aktuelle sektorene. Rapporten anbefaler bedre operasjonisering av fattigdomsbegrepet i samarbeidet.
Oppfølging:	Evalueringen har vært et viktig bidrag i arbeidet med utforming av det fremtidige utviklingssamarbeidet mellom Bangladesh og Norge. Anbefalingene fra evalueringen er lagt til grunn for arbeidet med landstrategien.

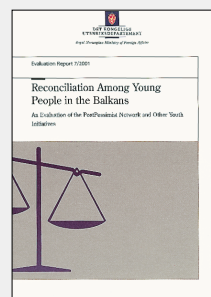

Chr. Michelsens Institutt
(CMI), Bergen.

Kan demokratisering forhindre konflikter?

Can Democratisation Prevent Conflicts?

Studie av:	Utgangspunktet for denne rapporten er «The Bergen Seminar on Development 2001», arrangert av UD og CMI. Dette seminaret tok for seg erfaringer med demokrati i Afrika det siste tiåret med fokus på valg, domstoler og lokalt selvstyre. Utviklingen i Etiopia, Tanzania og Sør-Afrika ble undersøkt spesielt.
Formål:	Hovedformålet var å avklare i hvilken grad utviklingen av demokratiske institusjoner har bidratt til å forhindre konflikter. I tillegg var det viktig å vurdere i hvilken grad disse institusjoner faktisk fungerer.
Sammendrag av rapporten:	Seminaret fokuserte på valg, domstoler og lokalt selvstyre og undersøkte spesielt utviklingen i Etiopia, Tanzania og Sør-Afrika. Selv om nesten alle land i Afrika sør for Sahara offisielt praktiserer en demokratisk politikk, har de ikke klart å begrense den utøvende makts dominerende posisjon. Utfordringen er å sikre at andre institusjoner enn presidentembetet får kapasitet, uavhengighet og autoritet til å påvirke den politiske utformingen. Det er viktig at domstoler og andre maktavgrensede institusjoner setter grenser for politikers maktutøvelse.
Rapportens anbefalinger:	Under seminarets avsluttende sesjon ble det fremholdt at et demokratisk styresett ser ut til å være uten betydning for den økonomiske utvikling i etnisk homogene samfunn (f. eks. Kina). Derimot kan innføringen av demokrati sterkt påvirke den økonomiske veksten sterkt i etnisk differensierte samfunn. Mangel på demokrati kan derfor være en årsak til at Afrika, med mange forskjellige folkegrupper, har utviklet seg relativt svakt i økonomisk sammenheng de siste 30 årene. Analyser av data fra mange land indikerer også at inntektsnivået er betydningsfullt; voldsnivået viser seg å være høyere i de fattigste land. Det er dessuten relativt mange konflikter i råvareproduserende land. En tese er at Afrika behøver økonomisk suksess, men for å oppnå slik suksess trenger Afrika demokrati – fordi demokratiet fremmer den økonomiske utviklingen. Utviklingshjelp kan stimulere prosessen, og regionen kan således ha behov for mer utviklingssamarbeid.
Oppfølging:	Oppfølging fra seminaret vil finne sted i henhold til deltakerne på seminaret som bestod av representanter fra nasjonale og internasjonale bistandsorganisasjoner, samt av representanter fra myndigheter i aktuelle utviklingsland og fra forskningsmiljøer. Studien er distribuert til alle deltakerne og til interesserte i inn- og utland.

Chr. Michelsen Institutt,
Bergen

Kari Dyregrov, Senter for
Krisepsykologi, og Gunn Helen
Søfting (CMI)

Evaluering av postpessimistnettverket på Balkan

Reconciliation Among Young People in the Balkans.

An Evaluation of the PostPessimist Network and Other Youth Initiatives

Evaluering av:	Arbeidet til Postpessimistnettverket på Balkan som består av aktiviteter for ungdom for å skape forsoning mellom forskjellige etniske grupper og bidra til demokratiutvikling.
Formål:	Hensikten med denne evalueringen var å finne ut i hvilken grad nettverket maktet å realisere de planlagte målsettingene, og om det var samsvar mellom bevilgede ressurser og resultater. Utenriksdepartementet har siden 1994 gitt støtte til Postpessimistnettverket på Balkan. (Navnet skriver seg fra grunnleggerne av nettverket som i 1994 hevdet at de ikke var like pessimistiske som tidligere, men de turde heller ikke enda være optimister. De bestemte å kalle seg postpessimister.) Postpessimistnettverket består av en rekke ungdomsgrupper i det tidligere Jugoslavia. En hovedmålsetting for gruppene er å gjennomføre politiske, sosiale og kulturelle aktiviteter som skaper forsoning mellom forskjellige etniske grupper på Balkan. Det har kostet ca. 1 mill. kr årlig å drive nettverket. Norsk Folkehjelp koordinerer nettverket og har totalt mottatt ca. 7 mill. kr fra Utenriksdepartementet.
Sammendrag av evalueringen:	Rapporten gir en meget positiv beskrivelse av den måten nettverket har arbeidet på og resultatene av nettverkets arbeid. Nettverket har klart å skape møteplasser for ungdom fra ulike etniske grupper og evalueringsrapporten hevder at ungdommene føler et sterkt eierskap til Postpessimistnettverket. Evalueringsrapporten har identifisert 158 forskjellige aktiviteter hos gruppene i Bosnia-Hercegovina, Kroatia, Slovenia, Jugoslavia og Kosovo. Evalueringsrapporten mener at de bevilgede penger har blitt godt anvendt, og gir en meget positiv omtale av den måten Norsk Folkehjelp har drevet nettverket.
Evaluerings anbefalinger:	Forsoningsarbeid er et langsiktig arbeid og det anbefales å styrke nettverket ved bedre målbeskrivelser og ved å øke rekrutteringen til nettverket. Det bør videre arbeides for å lære ungdommene å mobilisere lokale midler til drift av nettverket.
Oppfølging:	Norsk støtte til forsoningsaktiviteter på Balkan vil bli videreført og støtten vil bli forsøkt samordnet slik at tiltak blant ulike grupper av befolkningen kan opprettholdes.

Nytt utvalg:

Utenriksdepartementets rådgivende utvalg for resultater i utviklingspolitikken

Utviklingsminister Anne Kristin Sydnes opprettet 3. oktober 2001 et rådgivende utvalg for resultater i utviklingspolitikken.

Formålet med utvalget er at det skal medvirke til å øke innsynet i og skape bredere dialog om utviklingspolitikken, og det vil diskutere sentrale utfordringer på utviklingsområdet med sikte på fornyelse og effektivisering.

Utvalgets sammensetning:

Leder:

Helge Rønning, professor, Oslo

Medlemmer:

Regine Andersen, forsker Oslo

Per Øyvind Bastøe, adm. direktør, Asker

Ingvild Broch, forskningsdirektør, Tromsø

Grete Brochmann, professor, Oslo

Bjørne Grimsrud, forsker, Oslo

Helga Hjetland, leder, Oslo

Ellen Hofsvang, redaktør, Oslo

Torbjørn Knutsen, professor, Trondheim

Long Litt Woon, konsulent, Oslo

Ragnhild Lund, professor, Trondheim

Raino Malnes, professor, Oslo

Ottar Mæstad, forsker, Rosslund

Petter Nore, assisterende direktør, Oslo

Sanjeev Prakash, professor, Bergen

Anne Hege Simonsen, journalist, Stockholm

Stig Utnem, generalsekretær, Oslo.

Sekretariat:

Evalueringsseksjonen i Utenriksdepartementet

Utvalget hadde ett møte i 2001, og vil rapportere fra virksomheten sin ved utgangen av 2002.

